

Cumhuriyet

Yargı Bağımsızlığı Yeniden Kazanılmalıdır

03 Temmuz 2011 Pazar

AKP yeniden tek başına iktidar oldu. Önceki dönemlere göre değişen ne var? Türkiye’de artık kuvvetler ayrılığı ilkesinden söz edilemez. Siyasal iktidar amacına ulaşmış, bütün erkleri denetimi altına almıştır.

“Bu kök tırgüki ol könilig törü,

Törü artasa kök turumaz örü.”

Kutadgu Bilig 3463

Yukarıdaki dizeler bir rastlantı sonucunda karşıma çıktı. Anlamı şöyle imiş:

“Adaletle dayanan yasa bu göğün direğidir.

Yasa bozulursa gök yerinde duramaz.”

Siyaset bilimcisi ve ozan Kaşgarlı Yusuf Has Hacip 11. yüzyıldaki bu sözleri ile dönemin Karahanlı hükümdarına çok önemli öğütlerde bulunuyor. Adaletin, toplumun temel direği olduğunu vurguluyor. Bin yıl öncesinden de gelse, doğru söze saygı duyulur.

Günümüzde de adaletin gerçekleşmesi için, adil yargılamanın, mahkemelerin bağımsızlığı ilkesi içinde, dış etkenlerin baskısı altına girmeden yasalar doğrultusunda özgürce yürütülmesi gerekir.

1961 Anayasası’nda bu konular günümüzde de yürürlükte bulunan çok yalın iki madde içinde düzenlenmiştir. 9. maddede “Yargı yetkisi Türk milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır” denildikten sonra, 142. maddede de “Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi, yargılama usulleri kanunla düzenlenir” tümcesiyle yetinilmiştir. Bunlar, yargıyı bir savaş aracı gibi görmeyen, hukuka saygılı toplumlarda yeterli gelebilecek temel ilkelerdir.

Ancak ülkemizde çoğu zaman yargılama işleviyle bağdaşmayan uygulamalar yapılmaktadır. Örneğin 1980 askeri darbesinden sonra yeniden kurulan Devlet Güvenlik Mahkemeleri’ne anayasal dayanak oluşturmak amacıyla anayasaya eklenen 143. maddede şöyle bir tanım yer almıştı.

“Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, hür demokratik düzen ve nitelikleri anayasada belirtilen Cumhuriyet aleyhine işlenen ve doğrudan doğruya devletin iç ve dış güvenliğini ilgilendiren suçlara bakmakla görevli Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulur.”

Bu düzenleme ile DGM’lerden yansız bir yargılama beklenmemekte, maddede sayılan amaçlar doğrultusunda uğraş vermesi istenmekteydi.

Yani yargı bir savaş aracı durumuna getirilmişti. Devlet Güvenlik Mahkemeleri’nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin kararları ile sözleşmenin 6. maddesinde tanımlanan adil yargılama güvencelerine aykırılığının saptanmasından sonra, anayasanın 143. maddesi 22 Mayıs 2004 günlü bir yasa ile yürürlükten kaldırılmış ve Devlet Güvenlik Mahkemeleri kapatılmıştır. Ne var ki ülkemiz yöneticileri, bu değişikliklere karşın yargıyı bir savaş aracı olarak değerlendirmekten vazgeçmemişlerdir.

Ceza yargılama yöntemlerinde yapılan değişikliklerle, Terörle Mücadele Yasası’nda yer alan suçları kovuşturma işlevi özel yetkili savcılıklara, yargılama görevi de özel yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri’ne verilmiştir. Böylece görüntüde DGM’lerin kaldırılmasına karşın uygulamada olumlu bir değişiklik olmamıştır.

Seçimlerden önce bir hkmet yesi yargıya karşı yürüttükleri savaşta, “Biz kazandık, yüksek yargı kaybetti” diyebilmişti. Toplum yönetenlerin yargıya bir savaş aracı olarak bakmaları durumunda, yurttaşların da farklı bir değerlendirme içinde olmaları beklenemez. Yargı bağımsızlığının yıpratıldığı durumlarda, mahkemeler yalnız iktidarların değil, çatışan bütün siyasal glerin baskısı altında görev yapmak zorunda kalırlar.

Bunun en somut rneği Yüksek Seçim Kurulu’nun hukuka uygun kararlarını her yönden gelen siyasal baskılar sonucunda değiştirmek zorunda bırakılmasıdır.

Öyle veya böyle, siyaset yapmak, siyasal kararlar vermek, yargı kuruluşlarının görevi değildir. Sonuçta ne olmuştur? Türkiye yeni bir seçimden çıkmıştır. Özel yetkili mahkemelerde yargılanan tutuklu milletvekilleri ile ilgili salıverilme istemlerinin tümünün benzer gerekçelerle reddedilmelerine olağan bir rastlantı gözüyle bakılamaz.

Seçimlerden sonra ülkenin birçok yönden durulmuş olması beklenirken ortalık yine toz duman içindedir.

Demokratik yeni anayasa söylemleri ise daha şimdiden yargı kararları üzerinden yürütülen pazarlıklar nedeniyle anlamsız kalmıştır.

AKP yeniden tek başına iktidar oldu. nceki dönemlere göre değişen ne var? Türkiye’de artık kuvvetler ayrılığı ilkesinden söz edilemez.

Siyasal iktidar amacına ulaşmış, bütün erkleri denetimi altına almıştır. Ne diyordu Yusuf Has Hacip: “Bir ülkede adalet olmazsa, gökyüzü kafamıza ker, hepimiz altında kalırız.” Bu hallere düşmemek için, bağımsız ve adil yargılamanın yeniden kazanılması gerekiyor.

Ama nasıl? Uzlaşma ve paylaşım yine balkonda kaldı. AKP, bildiğimiz gibi!